

Epäasiallista *verrattuna*-rakenteen käyttöä

Aulangon tämänsykyisen puuhuuto-kaupan ensimmäisen päivän jälkeen kerrottiin sanomalehdessä seuraavaa: »Punnitun keskihinnan kohoaminen viime vuoden vastaaviin noteerauksiin verrattuna oli 46 penniä j³:lta. Nyt saavutettu keskihinta oli näet 2,24 mk viime vuoden 1,78 mk:aan verrattuna» (US 16. 9. 1964).

Ensimmäiseen lauseeseen sisältyvä es-siivimuoto *verrattuna* edustaa normaalia apposition käyttöä; sen voi katsoa vastaavan ehtoa ilmaisevaa sivulauseetta (ks. Setälä, Suomen kielen lauseoppi § 35). Jälkimmäisessä lauseessa asiat sitä vastoin eivät ole kohdallaan. Keski-

hintahan on tietysti mainittu 2,24 mk riippumatta mistään vertailuista. Luvut olisi helppo kirjoittaa kiinnostuneen lukijan vertailtaviksi kieliopillisesti oikeallakin tavalla: Nyt saavutettu keskihinta oli näet 2,24 mk, viimevuotinen 1,78 mk.

Kysymyksessä ei ole suinkaan yksityisen kirjoittajan tilapäinen hairahdus. Viime vuosina on sanomalehdistä osunut silmääni koko joukko aivan vastaavanlaisia tapauksia, joissa jonkin absoluuttisen, vertailusta riippumattoman numerotiedon jälkeen on liitetty epäkelpo *verrattuna*-täydennys, jonka sisällys olisi ilmaistava toisin, esim. päälauseella tai

parenteettisella maininnalla. Esimerkkejä: »— — 10. 6. ne [voivarastot] olivat 31.202 astiaa verrattuna 45.182 astiaan 1960» (HS 29. 6. 1961). Loppu voisi *verrattuna*-sanasta alkaen kuulua esim.: , v. 1960 vastaavana aikana 45.182 astiaa. »Yhdysvaltain viinin kulutus kasvaa jatkuvasti tasaisesti. Vielä on kuitenkin pitkä taival, ennen kuin saavutetaan — jos milloinkaan — Ranska, jossa vuotuinen viinin kulutus henkeä kohti on yli 130 litraa vuodessa verrattuna amerikkalaisten keskimääräiseen viinin kulutukseen, joka on vain noin neljä ja puoli litraa vuodessa» (Savon San. 29. 7. 1962). Luonnollista olisi muovata loppu eri virkkeeksi: Amerikkalaisten keskimääräinen viinin kulutus on näet vain noin 4,5 litraa vuodessa. »Dubleesitytystulppa, jonka käyttöikä on 40.000 km verrattuna tavallisen syytystulpan 16[000] km:iin, on kehitetty Britanniassa — — . Hinta on noin 400 mk verrattuna tavalliseen, 250 mk maksavaan syytystulppaan» (US 3. 10. 1962). Paremmiin esim.: D., joka kestää 40 000 km:n käytön (tavallinen tulppa 16 000 km), — — . Hinta on noin 400 mk; tavallinen syytystulppa maksaa 250 mk. »— — pankin vuosivoitto oli 375.000 puntaa verrattuna edellisen vuoden 281.000 puntaan» (US 12. 4. 1963). Loppu sopisi hyvin suljelisykykseksi: (edellisenä vuonna 281 000 puntaa). »Osinkona osakkaille maksettiin 1963 yhteensä 16,1 milj. dollaria verrattuna 9 miljoonaan vuonna 1962» (US 18. 2. 1964). Vertailukohde voitaisiin tässäkin hyvin panna sulkeisiin: (v. 1962 vain 9 milj.).

Tällaiset *verrattuna*-tapaukset ovat tuskin syntyneet suomen kielen omalta pohjalta. Esikuvana on ilmeisesti englannin *as compared with (to)* -konstruktio, jota yleisesti käytetään myös sellaisissa yhteyksissä, joiden suomalaisiin käännöksiin sovitettu *verrattuna* tuntuu auttamattoman hataralta ilmaukselta. Saman mallin mukaan viljellään nykyään ruotsalaisessa lehtikielessä *jämfört med* -rakennetta tavalla, jota esim. professori Gösta Holmin minulle lausuman käsityksen mukaan ei voida pitää hyväksyttävänä. Mainittakoon tässä seuraavat Sydsvenska Dagbladet Snällpostenista poimimani esimerkit: »Den franska bilindustrin har under 1962 exporterat 560 000 bilar, jämfört med 443 000 under 1961» (29. 12. 1962). »Det finns sammanlagt 2 500 dagstidningar i Europa jämfört med 2 200 i Nordamerika» (18. 2. 1963). »Utgifterna för orkestern uppgick till 3,4 miljoner kronor, jämfört med 1,5 miljoner kronor för fem år sedan» (16. 4. 1964).

Tuntuu todennäköiseltä, että meikäläisen *verrattuna*-rakenteen käytön liiallinen leviäminen perustuu paitsi suoraan englannin esikuvan mukailuun osittain myös huolimattoman nykyruotsin vaikutukseen. Joka tapauksessa olemme tekemisissä sellaisen kielellisen kurittomuusilmiön kanssa, johon ei ole syytä suhtautua helläkätisesti. Tosin *verrattuna*-konstruktio saattaa väliin päästää laiskan kirjoittajan vaivattomasti ilmaisukeinojen valinnasta, mutta tästä koitua etu on sangen vähäinen ajatuksen kiinteydelle aiheutuvan tappion rinnalla.

PAAVO PULKKINEN